Y PWYLLGOR LLYWODRAETH LEOL A THAI

NEWIDIADAU I DREFNIADAU ADNEWYDDU YN Y SECTOR PREIFAT –

GORCHYMYN DIWYGIO RHEOLIADOL

Diben

1. Nodi a thrafod newidiadau sydd ar droed i drefniadau adnewyddu yn y sector preifat.

Crynodeb

2. Bwriedir newid y trefniadau presennol ar gyfer grantiau adnewyddu tai, a bydd mwy o hyblygrwydd gan yr awdurdodau lleol i ddatblygu atebion strategol i faterion tai yn unol â'r pwysau a'r blaenoriaethau yn lleol. Diddymir llawer o'r rhagnodi presennol, a bydd gan yr awdurdodau ystod ehangach o gyfleoedd i gynnig cymorth. Gallai'r cymorth hwnnw fod ar ffurf grantiau, benthyciadau, prynu cartrefi yn lle'r rhai presennol, a datblygu atebion strategol cydlynus er mwyn mynd i'r afael â phroblemau tai.

Amseru

3. Mae'r trefniadau newydd yn cael eu cyflwyno trwy gyfrwng Gorchymyn Diwygio Rheoliadol, ac mae'r Senedd yn craffu arno ar hyn o bryd. Bydd y cynigion wedi dod at ddiwedd cam cyntaf proses graffu'r Senedd gyda hyn, ac mae, felly, yn amser da i'r Pwyllgor drafod y

newidiadau cyn y ddadl yn y Cyfarfod Llawn ar 16 Ebrill 2002.

Y Cefndir

4. Mae’r system bresennol ar gyfer grantiau adnewyddu yn un benodol iawn ac yn fwyfwy, mae wedi cyfyngu ar allu’r awdurdodau lleol i ddatblygu atebion strategol er mwyn mynd i’r afael â materion tai lleol mewn ffordd gynhwysfawr. Bydd y trefniadau newydd yn rhoi’r hyblygrwydd hwnnw i’r awdurdodau.

5. Mae’r trefniadau newydd yn gydnaws â fframwaith Strategaeth Dai Genedlaethol y Cynulliad i Gymru: "Cartrefi Gwell i Bobl Cymru", ac ar ôl ymgynghori eang y llynedd, gwelwyd bod cefnogaeth frwd iddynt. Mater o ddadreoleiddio yw’r newidiadau hyn yn bennaf, ac maent yn cael eu cyflwyno trwy ddefnyddio Gorchymyn Diwygio Rheoliadol o dan Deddf Diwygio Rheoliadol 2001.

Y Prif Gynigion

6. O dan y trefniadau newydd, yn lle’r ystod presennol o grantiau, bydd gan yr awdurdodau lleol ber cyffredinol ac eang i roi cymorth er mwyn gwella amodau byw yn eu hardal. Yn lle’r grantiau adnewyddu presennol, grantiau ar gyfer tai mewn aml-ddeiliadaeth, ar gyfer atgyweirio grp, rhannau cyffredin a chymorth trwsio cartref, bydd gan yr awdurdodau ber newydd i roi grantiau a benthyciadau ar gyfer cael gafael ar lety; addasu, gwella neu atgyweirio llety; dymchwel

a chael llety yn ei le.

7. Bydd y per newydd cyffredinol hefyd yn golygu y bydd yr awdurdodau lleol yn dal i gael rhoi cymorth grant dewisol i bobl anabl, er nad yw’r newidiadau’n effeithio ar Grantiau Gorfodol Cyfleusterau i’r Anabl, a fydd yn parhau i fod ar gael.

8. Ni fydd y ddeddfwriaeth sy’n ymwneud ag Ardaloedd Adnewyddu yn newid, ond bydd y newidiadau arfaethedig yn rhoi mwy o hyblygrwydd a dewis i’r awdurdodau ynghylch sut y gallant ddatgan bod ardal yn ardal adnewyddu, ac ymhle y gellir gwneud hynny.

9. Er y bydd cryn dipyn yn llai o ragnodi a rheoleiddio, bydd dyletswydd statudol ar yr awdurdodau lleol o hyd i gyhoeddi polisi adnewyddu tai sy’n dangos yn glir sut y maent yn bwriadu cynnig cymorth yn lleol. Ni fyddant yn gallu cyflwyno’r trefniadau newydd nes iddynt gyhoeddi polisi o’r fath.

Canllawiau

10. Bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cyhoeddi canllawiau manwl i’r awdurdodau lleol, a fydd yn nodi’r prif egwyddorion, ac a fydd hefyd yn tynnu sylw at faterion megis Gwerth Gorau, ac osgoi twyll etc. Bydd y canllawiau’n pwysleisio hefyd pa mor bwysig yw hi fod yr awdurdodau lleol yn sicrhau bod eu polisïau’n deg, yn rhoi blaenoriaeth i deuluoedd hawdd eu niweidio, bod pobl sy’n gwneud cais am fenthyciadau’n cael y cyngor priodol, a bod yr awdurdodau’n realistig wrth ystyried gallu pobl i gyfrannu.

11. Ar yr amod bod y Senedd a’r Cynulliad yn eu cymeradwyo, disgwylir y

bydd y trefniadau newydd yn eu lle erbyn mis Mai/Mehefin 2002. Bydd cyfnod trosiannol o 12 mis er mwyn i'r awdurdodau fedru datblygu eu polisïau newydd. Yn ystod y cyfnod hwnnw, bydd y system grantiau bresennol yn parhau, ond rhaid i bob awdurdod gyhoeddi polisi cyn pen y 12 mis.

Cydymffurfio

12. Bydd gofyn dadreoleiddio'r trefniadau presennol er mwyn cyflwyno'r newidiadau. Gwneir hynny trwy ddefnyddio Gorchymyn Diwygio Rheoliadol o dan Ddeddf Diwygio Rheoliadol 2001. Ymgynghorwyd yn eang ar y cynigion eisoes. Bydd yn rhaid i'r trefniadau yn y Gorchymyn Diwygio Rheoliadol fynd trwy'r broses graffu yn y Senedd, a bydd gofyn i'r Cynulliad gytuno arnynt. Gosodwyd y cynigion ar gyfer y Gorchymyn Diwygio Rheoliadol gerbron y Senedd ar 13 Rhagfyr 2001, a bydd y Cynulliad yn eu trafod ar 16 Ebrill 2002.

Goblygiadau Ariannol

13. Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ychwanegol i'r Llywodraeth Cynulliad Cymru. Bydd y newidiadau'n rhoi mwy o hyblygrwydd i'r awdurdodau lleol dargedu'n well a datblygu dull mwy strategol o weithredu mewn perthynas ag adnewyddu. Bydd yr holl wariant cyfalaf yn dod o dan y ddarpariaeth yn y gyllideb, neu o dan y ddarpariaeth ddangosol arfaethedig.

Themâu Trawsbynciol

14. Bydd y trefniadau newydd yn ategu'r agenda gyfredol ar gyfer Moderneiddio Llywodraeth Leol, a bydd yn pwysleisio'r pwysigrwydd

sy’n cael ei roi ar ddarparu llety mwy iach a diogel ar gyfer pob hn a phobl anabl. Bydd hefyd yn cyfrannu at flaenoriaethau’r Cynulliad yn ‘Gwell Iechyd Gwell Cymru’, ‘Cynllun i Gymru 2001’ ar gyfer gwella ansawdd bywyd, ynghyd â Strategaeth Dai Genedlaethol y Cynulliad ‘Cartrefi Gwell i Bobl Cymru’.

Camau i’w Cymryd gan y Pwyllgor Pwnc

15. Gofynnir i’r Pwyllgor nodi a thrafod y trefniadau newydd ar gyfer adnewyddu yn y sector preifat.

Mawrth 2002

Y Gangen Adnewyddu yn y Sector Preifat

Y Gyfarwyddiaeth Dai